

<http://sbe.gantep.edu.tr> 'den online ulařılabilir

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
7(2): 383-390 (2008)

Gaziantep
Üniversitesi
Sosyal Bilimler
Dergisi

Türk Turizminde Eğitimin Önemi

Atınç Olcay*

Gaziantep Üniversitesi, Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, 27310 Gaziantep

Özet. Türkiye’de, turizm eğitime gereken önemin verilmemesi ve her kademesinde karşılaşılan içerikleri birbirinden farklı pek çok sorunlar zinciri; sektörde çalışan personelin temel ve mesleki eğitim durumlarının oldukça düşük bir seviyede seyretmesi sonucunu doğurmaktadır. Oysaki turizm endüstrisinden en yüksek faydanın sağlanabilmesi ancak; etkin, kaliteli ve tabana yayılmış temel ve mesleki bir turizm eğitim sistemiyle mümkün olur.

Bu çalışmada, turizm eğitimini gerektiren nedenler ile Türkiye’de turizm sektöründe çalışanların temel ve mesleki eğitim durumları, önceden yapılan araştırma sonuçlarına dayanılarak ortaya konulmuş, Türk turizm eğitiminin genel sorunları ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmesine çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Turizm, eğitim, turizm eğitimi, Türk turizmi, mesleki eğitim.

The Important Education In Turkish Tourism

Abstract. In Turkey, the basic and vocational education levels of the staff who are employed in tourism sector are quite low and insufficient. This situation stems from not giving the necessary importance to the tourism education and the varied chain of problems that are on each level. However; providing the best profit from the tourism industry can only be possible with the effective and quality basic and vocational tourism education.

In this study; why education in tourism is required together with basic and vocational education situations of the staff in tourism sector in Turkey is given based on the previous research results. The suggestions of solution to the general problems of Turkish tourism education are stated.

Key words: Tourism, education, tourism education, Turkish tourism, professional education

I. GİRİŞ

Türk turizm endüstrisinin, ülke ekonomisine sağladığı katkı göz önünde bulundurulduğunda, turizmin nimetlerinden yeterince yararlanamadığı ortaya çıkmaktadır. Türkiye’nin sahip olduğu turistik potansiyele karşın, dünya genelinde ve özellikle de Akdeniz Bölgesi’ndeki pazar payı küçüktür (Çımat ve Bahar, 2003:5). Türkiye’nin dış turizm gelirleri bakımından dünya turizmindeki payı 2005 yılı verilerine göre %2,6, ülkemize gelen yabancılar bakımından payı ise 2006 yılı verilerine göre %2,4’dür (Ünlüöner vd., 2007:264-265).

Uluslararası turizm piyasasında, çok çetin bir rekabet yaşanmaktadır. Bu nedenle, özellikle gelişmekte olan ülkelerin mesleki ve teknik bilgilerinin yetersiz kalması, turizm hizmetlerinin istenilen standartları yakalayamaması, tur operatörlerinin bu ülkelere seyahat düzenlemekte isteksiz ve çekimser davranmasına neden olmaktadır (Olalı,1982:63).

Gerek mesleki ve teknik bilgilerin aktarılabilmesi ve gerekse turizmde yüksek hizmet standardının yakalanabilmesi için toplumsal düzeyde turizm eğitiminin verilmesi ve turizm bilincinin yerleştirilmesi temin edilmelidir (Ürger,1992:247).¹

II. TURİZM EĞİTİMİNİ GEREKTİREN NEDENLER

Eğitim, özellikle sanayi ve hizmet sektörünün gereksinme duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli işgücünü geliştirerek, çalışanları daha verimli kılarak ekonomik büyümeye önemli katkılarda bulunur (Woodhall, 1979:34).

Mesleki eğitim; uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki görevlere hazırlamak amacıyla yapılan çalışmaların bütünüdür. Turizm mesleki eğitimi ise; turizm alanında uzmanlığı olan ya da olmayan bireyleri, turizm sektörüne hazırlamak, sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi ve beceri ile donatılarak turizm sektörüne kazandırmaktır. Ayrıca; turizm mesleki eğitimi, teorik ve pratik öğrenimden meslek ahlakına ve mesleğin temel prensiplerine kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken eğitimidir (Ağaoğlu,1991; Akt. Üzümcü ve Bayraktar, 2004:80).

Eğitimin temel amacı, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların topluma iyi bir vatandaş olarak kazandırılmasıdır. Turizm de bir hizmet kolu olduğuna göre, tüm diğer meslekler gibi içerik ve özelliklerinin uygun bir ders programı kapsamında öğrenilmesi ve turizm eğitiminin genel eğitim içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir (Maviş ve Kozak, 1992:169).

Turist, gezdiği ülke veya bölgeyi tanıyıp anlamak ister. Turistin gezdiği bölge veya ülkede oturan kişilerin bu gayeye uygun bir tutum içerisinde olmaları, turiste karşı anlayışlı ve saygılı olmalarını gerektirir. Bu ise ancak, halkın turizm konusunda eğitilmesi ile mümkün olur (Ünlüönen, 1993:498).

O halde turizm eğitimin amacı; halkta turizm bilincini uyandırmak, emeğe dayalı turizm kesiminde verimliliği artırmak, turistlere doğrudan hizmet veren personele mesleki bilgi ve davranış biçimini kazandırmak, personel yetki, beceri ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlamaktır (Maviş ve Kozak, 1992:169).

Turizm sektöründe, planlama çalışmalarından başlamak üzere turistik mal ve hizmetlerin turiste sunulmasına kadar geçen uzun süreçte en yetkilisinden, tabandaki kitleye kadar her kademede, turizm eğitimi gerektiren birçok neden vardır. Turizm eğitimi gerektiren nedenler, aşağıda özetlenmiştir (Olalı, 1982:212):

- Turizmin insancıl bir yönü vardır. Turizmin bu insancıl özelliğini geliştirmek için turizm eğitimi gereklidir.
- Turizm eğitimi, turizmin ana faktörleri olan doğal ve tarihi eserlerin korunması gerektiğini insanlara öğretir.
- Turizm eğitimi, bireylere işbirliği için gerekli olan bilgi ve tecrübeyi kazandırır.
- Turizmin esas kaynaklarını korumak, bu sayede turizme süreklilik kazandırabilmek turizm eğitimi gerektirir.
- Turizmle ilgili faaliyetlerde bulunanların turizm endüstrisinde karşılaştıkları olayları değerlendirmek, sorunlara objektif çözüm getirmek, sonuçları kontrol etme yeteneğini kazandırabilmek için turizm eğitimi gereklidir.

- Turizm endüstrisinde güçlü, dinamik bir pazarlama anlayışını benimsemek; uluslararası ilişkilerde Türkiye lehine bir lobi, kamuoyu oluşturmak; modern tanıtma, halkla ilişkiler ve pazarlamanın ortaya çıkardığı karmaşık sorunlara çözüm getirmek turizm eğitimi gerektirir.
Sezgin (1995)'e göre, turizm eğitiminin amaçlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Üzümcü ve Bayraktar, 2004:80):
- Eğitim yoluyla teorik ve pratik ilişki kurmak, turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak.
- Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak, turizmin ekonomik kalkınmadaki yerini ve önemini anlatmak, vatandaşta olumlu bir turizm bilinci yaratmak, turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak.
- Turistik işletmelerde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak, insanların turizme ilgisini çekmek.
- Nitelikli turizm eğitmenleri yetiştirmek.

III. TÜRK TURİZM EĞİTİMİNİN GENEL SORUNLARI

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi, ilk defa 1953 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın işbirliği ile Ankara ve İzmir Ticaret Liseleri’nde “Garsonluk, Aşçılık ve Komilik” kurslarının açılmasıyla, bazı turizm derneklerinin de rehberlik kursları düzenlemeleri ile başlamış, yaklaşık 50 yıllık bir dönem içinde de kademeli ve farklı bir eğitim şeklinde gelişme göstermiştir (Olalı vd. ,1983:215).

Mesleki ve teknik eğitim, ekonominin gereksinme duyduğu nitelikli işgücünü yetiştirme görevini üstlenmiştir. Burada önemli görev, işgücü piyasası verilerini dikkate alması, gereken eğitim planlaması sürecine düşmektedir. Mesleki eğitim planlaması, ekonominin gereksinme duyduğu becerili işgücü için mesleki eğitim sisteminin yardımını sağlama yanında özürlü, düşük ekonomik gelir gruplarında olan kişilerin istihdamının artırılması ve cinsiyet kalıp yargılarını azaltma yönünde de bir işleve sahip olmalıdır (Benson, 1987:324).

Türkiye’de özellikle 1980’li yıllardan sonra devlet tarafından sağlanan cazip teşvik ve kredi olanaklarıyla turizm yatırımları büyük gelişme göstermiş; buna bağlı olarak turizm gelirleri ve istihdam olanakları artmıştır. Ancak tüm bu gelişmeler yaşanırken, bu işletmelerde hizmet verecek nitelikli elemanların nasıl yetiştirileceği dikkate alınmamıştır. Bu kontrolsüz ve plansız büyüme, beraberinde birçok sorun doğurmuştur. Bu sorunlardan en önemlisi, sektör çalışanlarının temel eğitimden ve özellikle nitelikli mesleki eğitimden yoksun olmalarıdır.

Dünya Turizm Teşkilatı tarafından değişik ülkelerde yapılan “Otelcilik Endüstrisinin Temel Sorunları” konulu bir anket araştırması, turizm sektörünün 1. derecede temel sorununun “Mesleki Eğitim” olduğunu ortaya koymuştur (T.C. Turizm Bakanlığı,1994:8).

Timur’a göre (1992:50), Türkiye’deki turizm eğitiminin genel sorunları; turizm eğitim politikası ve planlamasındaki yetersizlikler, turizm sektörü ile turizm eğitimi veren kurumlar arasındaki koordinasyon bozukluğu, turizm eğitiminde entegrasyon ve koordinasyon bozukluğu, eğitilmiş personelin yasal himaye altına alınmaması, ders programlarındaki yetersizlikler, eğitim araç ve gereç yetersizlikleri, yabancı dil öğretim yetersizlikleri, eğitici personel yetersizlikleri ile öğrenci sayılarının fazlalığı şeklindedir. Mevcut diğer sorunlar ise şunlardır:

- Mesleki ve teknik eğitim okullarında yapılan eğitimin daha çok kuramsal olması ve araç-gereç gereksinmelerinin karşılanamaması nedeniyle mezunların işe uyumlarının zaman aldığı ve uzun süre verim sağlamadığı ileri sürülmektedir (DPT, 1983:16; Düzenli, 1986:6-7).
- Mevcut sistem, uygulamada gereğinden fazla uzatılmış programların ortaya çıkmasına yol açarak, maliyetleri yükseltmiştir. Önemli olan husus, beceri standartlarının belirlenmesidir (Özgül, 1990:12).

- Kalkınma planlarıyla orta öğretim düzeyinde genellikle mesleki eğitim okullarının geliştirilmesine öncelik verilmişse de, birçok ülkede olduğu gibi öğrenci sayılarında beklenen artış sağlanamamıştır (Aksoy, 1995). Bu sonuç yukarıda Timur'un (1992) tespitleriyle uyusmamaktadır.
- Genel ortaöğretime oranla maliyetleri daha yüksek olan mesleki ve teknik eğitim okulları hedeflerinin gerisinde kalınmasının yanı sıra, üzerinde durulması gereken bir diğer önemli sorun da, mezunlarının önemli bir bölümünün mesleğine uygun bir işte çalışmaması ya da işsiz olmasıdır (Âdem, 1983:507-509; METARGEM, 1992).
- Mesleki-teknik eğitim kurumlarının kendilerine atfedilen önem ve önceliklerine göre etkin olamadıkları, ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiremediği, genel kabul gören bir görüş haline gelmektedir. Meslek liselerinin bölümlerindeki dağılımın, ekonomik gelişmeye, kalkınma ve çağdaşlaşmaya uygun olmadığı; birçok mesleki eğitim alanında istihdam-belge ilişkisinin kurulamadığı, meslek lisesi mezunlarının birçoğunun alanları dışında çalıştıkları ya da işsiz kaldıkları şeklinde eleştiriler yöneltilmektedir (Baloğlu, 1992).
- Meslek lisesi mezunlarının çok büyük bir bölümünün de, ekonominin gereksinme duyduğu nitelikte ara insan gücü olma yerine, yükseköğretim kurumu mezunu olmak istediği görülmektedir (Baloğlu, 1990). Öte yandan iş piyasası da sürekli daha yüksek düzeyde eğitim görmüş olanları tercih ederek, bu gelişmeyi istihdam etkeniyle desteklemektedir. Örneğin, Ticaret liselerinin Bankacılık ve Muhasebe bölümleri öğrencileri beceri eğitimlerini (işletmelerde meslek eğitimi) bankalarda yapmakta, bu kesime hazırlanmakta, buna karşılık kamu bankaları da dahil olmak üzere bankaların çoğu, banka memurluğu için yüksek öğrenim görme koşulu aramaktadır. Bu durumda, meslek eğitiminin amaçları ve meslek eğitiminden, özellikle de örgün meslek eğitiminden beklenen etkinlik gerçekleştirilememiş olmaktadır. Böyle bir sonucun ülkeye maliyeti ise oldukça yüksektir. Çünkü mesleki-teknik eğitim programları genel öğretim programlarına göre daha pahalıdır (Aksoy, 1995). Buna karşın en yüksek öğrenci birim maliyeti kız ve erkek teknik öğretimde daha sonra da ticaret turizm, din öğretimi alanlarında gerçekleşmektedir (MEB 1994:80; Âdem 1993:122).
- Turizm sektörünün bölümlerinin ihtiyaç oranlarının belirlenmemesi ve basmakalıp öğrenci yetiştirilmesi (Öztaş, 1995:84-85).

Üzümcü ve Bayraktar (2004:84-85) bu konudaki sorunları; "Turizm ve otelcilik eğitim standartlarının belirlenmemesi, eğitim kurumlarının araç, gereç, malzeme ve bina eksikliğinin devam etmesi, öğrencilere mesleki eğitim açısından uygulama olanağı sağlayacak tesislerin olmaması ve bu nedenle istenilen düzeyde uygulama yapılamaması, turizm sektöründe çalışabilmek için en az iki yabancı dil bilgisi gerekirken turizm eğitimi alan öğrencilere hala bir yabancı dilin bile öğretilmemesi, uygulamayı iyi bilen ve sektörel gelişmeyi takip edecek düzeyde, uygulamalı eğitimin içinden gelmiş öğretim elemanı sıkıntısı olması, öğretim elemanlarının maddi yetersizlikler nedeniyle kendilerini geliştirecek olanaklardan yoksun olmaları ve ödenek yokluğu nedeniyle öğrenci stajlarının yeterince denetlenmemesi" olarak belirlemiştir.

Diğer yandan AB' ye giriş sürecinde turizmin meydana getirdiği ekonomik değerler göz önüne alındığında AB' ye üye devletlerde istihdam politikalarının uygulanması konusunda konseyce alınacak tavsiye kararlarına ilişkin öneriler arasında "yaşam boyu eğitim" ile "istihdam edilebilirlik" ilkesi çerçevesinde işgücü niteliğinin yükseltilmesi ilkesine önem verildiği görüldüğünden "Turizm Mesleki Eğitim" çalışmaları Türkiye'nin gündemi ve geleceği açısından ayrı bir öneme sahiptir (İnce, 2004). Bu nedenle, eğitim süreci içerisinde çıkan eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi eğitim veren kurumlardaki temel sorunların çözümü ile olacaktır.

IV. TÜRK TURİZM EĞİTİMİNDE YAPILMASI GEREKENLER

Şüphesiz Türk turizm eğitiminin her kademesinde karşılaşılan ve içerikleri birbirinden farklı pek çok sorunu vardır. Mevcut sorunları kabullenip bunlarla yaşamak yerine, sorunları ortadan kaldıracak etkili çözümlerin geliştirilmesi hususunda, herkes üzerine düşenin en iyisini yapmakla mükelleftir.

İç ve dış turizm hareketlerinin bir ülkede gelişebilmesi, fonksiyonlarını tam olarak yerini getirebilmesi için, etkin bir mesleki turizm eğitiminin yanı sıra halkın desteği ve yardımı da şarttır. Turistik halk eğitimi, halkta turizm olayına karşı ilgiyi uyandıracak; turizmin ekonomik desteğinden faydalanma yollarını gösterecek; genel refah seviyesinin turizm yoluyla da yükselmesini sağlayacak bir eğitimidir (Akoğlu, 1971:82). Buna göre, genel kültür eğitimi veren klasik öğretim basamaklarının her birinde, haftada iki saat seçmeli ders olarak okutulan temel turizm bilgisi derslerinin mecburi olması, sağlam bir turizm alt yapısını oluşturacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı kendisine bağlı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri'ni hem nitel hem de nicel olarak yaygınlaştırmalı, buralarda eğitim kalitesini yükselterek mezunlarına en az iki yabancı dil kazandırmaları gerekmektedir. Bu okullardaki araç-gereç yetersizliği giderilmeli, gelişen sektöre ayak uydurabilmek için bilhassa meslek dersleri öğretmenlerine yılın belli dönemlerinde, uluslararası zincir turizm işletmelerinde yeterli düzeyde işbaşında eğitim ve uygulama yapma olanağı sağlanmalıdır.

Öğrencinin mesleğe ilişkin teknik becerilerini arttırmak bu eğitim kurumlarının amaçları arasındadır. Öğrenciye kazandırılacak bu özellikler, karşılaşılabilecekleri sorunlar karşısında çözüm üretme yeteneklerini geliştirirken, yetki ve sorumlulukları arasında denge kurmalarını sağlayacaktır. Turizmle ilgili yüksek öğrenim kurumlarından mezun olan öğrenciler bu konu ile ilgili özel bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Verilen eğitimle öğrenciye mesleki bilgi ve beceri yanı sıra; sevgi, saygı, dürüstlük, hoşgörü, gibi değerleri içinde barındıran davranış biçimleri kazandırılmalı ve turizm bilinci aşılanmalıdır. Turiste karşı eşit ve dürüst hizmet vermenin ahlak ve terbiyesi bu kişilere benimsetilmelidir (Kızılırmak, 2004).

Yüksek Öğretim Kurulu da üzerine düşeni yapmalıdır. Kendisine bağlı ilgili fakülte ve yüksekokullara öncelikle "Pratiğe Dayalı Eğitim" yapma imkânı sağlamalı ve uygulama oteli olmayan eğitim kurumları açmayarak, nicelikten çok niteliğe önem vermelidir. Fakülte düzeyinde yapılan turizm eğitimi, aşırı teoriye girmeyen bir anlayış içerisinde, yoğun bir pratik eğitimle desteklenmelidir. Ayrıca bu akademik eğitimde, temel derslerin yanı sıra öğrencilerin yetenek ve kişisel isteğine göre turizm sektöründe tasarladığı çalışma alanına yönelmesini sağlayacak geniş bir seçmeli dersler bloğu oluşturulmalıdır. Yüksekokullardaki turizm eğitim ve öğretiminde ise daha pratik hedeflere, gerçekçi bilgilere ve uygulamalara yönelme esas olmalıdır (Olalı, 1982:267-268).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, açtığı kurslarla sektörün ihtiyacına cevap verebilecek kalitede personel yetiştirmelidir. Turizm Eğitim Merkezleri (TUREM) çağın koşullarına uyum sağlayacak şekilde yeniden açılmalı, turizm gelişmelerine ayak uydurabilecek düzenlemelere gidilmeli, pratiğe daha çok ağırlık verilmelidir. "Profesyonel Turist Rehberliği" kurslarına özel bir itina gösterilmelidir. Yine Bakanlık nezdinde "İşbaşı Eğitim" kurslarına ağırlık verilmeli, etki alanı yaygınlaştırılarak mümkün olduğunca bütün turizm işletmelerine ulaştırılmalıdır.

Kanun koyucu ise turizm işletmelerinde çalışan personelin sadece meslek formasyonu almış kişilerden oluşması ile ilgili gereken yasal düzenlemeleri yapmalıdır (Olalı vd. , 1983:216). Turizm sektöründe çalışmanın, belirli bir mesleki eğitim almış olma koşuluna bağlanması, Türk turizminin kalitesini önemli bir miktarda yükselteceği muhakkaktır. Yine kanun koyucu, sektörle turizm eğitim kurumları arasında sıkı bir işbirliğini kurulmasına aracılık etmeli, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının iş alemine açılmasını, profesyonellerden de turizm eğitim kurumlarında usta öğretici olarak yararlanılmasını sağlayacak yöntemler geliştirilmelidir (Olalı, 1982:268).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Dünyada, bilimsel ve teknik alanda baş döndürücü gelişmeler ve ilerlemeler yaşanmaktadır. Artık kabuk değiştiren dünyada bilgi, en değerli sermaye haline gelmiştir. Bilginin elde edilebilmesi, işlenmesi, nihayet bilgiden bilgi üretilebilmesi ise, ancak gelişen teknolojiyi yadırgamayan, etkin, verimli ve kaliteli bir eğitim sistemiyle mümkün olabilmektedir. Söz konusu bu eğitim sistemine sahip olan ülkeler; sosyal, siyasi ve ekonomik açıdan güçlü ve parlak istikballerini garanti altına almışlar demektir.

Türkiye'nin turistik arz verileri ile turizmden elde ettiği gelir miktarı kıyaslandığında, hak ettiği yerde olmadığı görülmektedir. Bu durumun en önemli nedeni, temel ve mesleki turizm eğitimine gereken öneminin verilmemesi, mevcut sorunlarına etkin ve kalıcı çözümler üretilememesidir. Ne yazık ki Türkiye, turizm alanında hayati bir öneme sahip eğitim konusunun önemini yeterince kavrayamamış ve gereken eğitim yatırımlarını yapmakta yavaş ve yetersiz kalmıştır.

Türkiye'de turizm eğitiminin sorunları ve yetersizliği ortadadır. Çözüm yolu belli olduğu halde, bu durum uzun zamandır devam etmektedir. Geçmişten bugüne değin fikirler üretilmekte, görüşler ortaya atılmakta, değişik kurum ve kişilerce çözüm önerileri geliştirilmektedir. Buna rağmen, mevcut sorunlar tam olarak giderilememekte, çoğu zaman bu sorunlar kemikleşerek beraberinde yeni sorunların doğmasına da neden olmaktadır. O halde, bütün kişiler ve kurumlar el birliği içerisinde, sorumluluk almaktan kaçmadan, üzerlerine düşenin en iyisini yapmakla mükelleftir.

Dünya turizm örgütünün (WTO) verilerine göre, Türkiye'de turizm 2020 yılına kadar %5,5 oranında büyüyecektir. Bu büyüme oranı Avrupa ülkeleri arasında en yüksek 4. büyüme oranı olacaktır (İnce, 2004). Geleceğin Türkiye'sinde ekonominin itici gücü olarak kabul edilen turizm sektörünün kendisine yönelen talebin ihtiyaçlarına cevap vermesi ve umulan hedeflere ulaşırken ulusal yararları en üst düzeyde gerçekleştirmesi için var olan sektörel sorunların çözümüne odaklanması gerekmektedir. Bu sorunlar alt yapı, üst yapı sorunlarının yanı sıra, sektörde yer alacak nitelikli insan kaynağıdır. Bu nedenle bu alanda hizmet veren işgücünün, hizmet içi eğitimi alması gerekliliği yanında, turizm alanına henüz adım atmamış olan işgücünün (öğrencinin) mesleki eğitim almış nitelikli bir işgücü olarak, sektörde yerini alması gerekmektedir. Turistik mal ve hizmetin kendine özgü nitelikleri ve verilen hizmetin kalitesine, çalışanın bireysel katkıları, bu kişilere verilecek eğitimin kaliteli bir eğitim olmasını zorunlu kılmaktadır.

Artık Türk turizm eğitiminde, süregelen sorunlara yakınmak yerine; bunların acil çözümlerinin hayata geçirilmesi, dünya turizm eğitim teknolojisinde atılan adımların ve meydana gelen gelişmelerin yakın takibe alınması gerekmektedir.

Unutulmamalıdır ki, turizmde istikbâl eğitimdedir!

KAYNAKÇA

Adem, M. (1983). İstihdam iş ve eğitim planlaması. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. XVI(1):497-509.

----- (1993). *Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı*. A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:172, Ankara.

Ağaoğlu, O. K. (1991). *Türkiye'de Turizm Eğitimi ve Etkenliği*. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Yayın No:439.

Akoğlu, T. (1971). *Dünyada ve Bizde Turizmin Dünü ve Bugünü*. İstanbul: Varlık Yayınevi.

Aksoy, H. H. (1995). *Mesleki Eğitim ve Yetiştirmede Modeller*. <http://politics.ankara.edu.tr/~aksoy/model.htm>. (09.12.2007).

Baloğlu, Z. (1990). *Türkiye'de Eğitim Sorunlar ve Değişime Yapısal Uyum Önerileri*. TÜSİAD Yayınları, İstanbul.

----- (1992). Sanayileşmede eğitimin rolü ve önemi nedir? Sanayileşme sürecinde Türk eğitimi ve sorunları. Ankara: *Türk Eğitim Derneği XV.Eğitim Toplantısı 28-29 Kasım*.

Benson, C.S. (1987). "The planning of vocational education". *Economics of Education Research and Studies* (Ed.George Psacharopoulos) Pergamon Press, Headington Hill Hall, ss.323-325

Çımat A., Bahar O. (2003). Turizm sektörünün Türkiye ekonomisi içindeki yeri ve önemi üzerine bir değerlendirme. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*. (6): 1-18.

DPT. (1983). *V.Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu. İstihdam*. Yayın No: 1935, Ankara.

Düzenli, N. (1986). İstihdam Sorunu ve Sanayide Eğitilmiş İşgücü İhtiyacı. *T.C.Devlet Bakanlığı Uluslararası İstihdam ve Mesleki-Teknik Eğitim Sempozyumuna Sunulan Bildiri*, 6-9 Ekim, Ankara.

İnce, M. T. (2004). *Orta Öğretimde Turizm*. <http://www.yayin.meb.gov.tr./yayinlar/sayı29/ince.htm>. (29.11.2007).

Kızılırmak, İ. (2004). *Meslek Yüksekokulları Turizm ve Otelcilik Programlarının Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/147/kizilirmak.htm>. (01.12.2007).

Maviş, F. , Kozak S. (1992). *Meslek Yüksekokullarında Turizm Programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Ders Programı*. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop. Yorum Basım Yayın, Ankara, ss.169-172.

Mesleki ve Teknik Araştırma Geliştirme Merkezi (METARGEM) (1992). *Meslek Lisesi Mezunlarının İzlenmesi Projesi*. Yayınlanmamış Araştırma Raporu, Ankara.

MEB (1994). Yaptıklarımız - Yapacaklarımız (30.11.1991- 30.1.1994). Ankara.

Olalı, H. (1982). *Turizm Politikası ve Planlaması*.: Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir.

Olalı, H., Nazilli S., Kırıcıoğlu N.ve Sümer M. (1983). *Dış Tanıtım ve Turizm*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Özdil, İ. (1990). *Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar/Çözümler Ulusal/Evrensel Perspektif*. MEB. Çıracılık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi Hazırlık Dökümanı, Ankara.

Öztaş, K. (1995). Turizmde kalifiye eleman açığı ve M.Y.O'ların etkinliğinin artırılması. *Anatolia*, (3-4): 84-95.

- Timur, A. (1992). *Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçları*. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop. Yorum Basım Yayın, Ankara, ss. 47-53.
- T.C. Turizm Bakanlığı. (1994). *Turizm Endüstrisi İşgücü Araştırması: 1993*. Levent Ofset Matbaacılık ve Yayıncılık, Ankara.
- Ünlüöner, K. (1993). Türkiye’de yüksek öğretim düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. (6): 497–521.
- Ünlüöner K. , Tayfun, A. , Kılıçlar, A. (2007). *Turizm Ekonomisi*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Ürger, S. (1992). *Genel Turizm Bilgisi*. Akdeniz Üniversitesi Matbaası, Antalya.
- Üzümcü, T. , Bayraktar, S. (2004). *Türkiye’de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yükseköğretim Kuruluşlarındaki Eğitimcilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etiksel Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması*. <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/02-05.pdf>. (16.12.2007).
- Woodhall, M. (1979). *Education, Work and Employment In Developing Countries - A Synthesis of Recent Research. Education Work and Employment. A Summary Review*. International Development Research Center Manuscript Reports. Ottawa: IDRC.